

S-ar părea că Vlad Mugur are afinități deosebite pentru tragedie și dramă eroică. Ele apar și ca o tendință vădită de a dezvălui și sublinia, prin toate resursele spectacolului modern, caractere interiorizate, frământate, formându-se și afirmându-se acut prin relațiile lor dinamice cu mediul înconjurător, cu evenimentele, suferind uneori sub presiunea acestora. Înclinația regizorului de a „dramatiza” o întâlnim câteodată și în comediile înscenate, printr-o psihologizare excesivă, ca în *Celebrul 702*, sau *Doi tineri din Verona*. Preocupat de căutarea acelor soluții teatrale prin care ideile să devină larg accesibile, să aibă forță de convingere emoțională, spectacolele sale au fost, într-o vreme, o viguroasă ripostă dată naturalismului.

Ceea ce dorește Vlad Mugur este ca spectacolul să respire ideile epocii învifluite în fluidul poetic, emoționant, al vieții. Poezia tragică, poezia revoluției, poezia cotidianului își află forme scenice exemplare în creațiile sale. În spectacolul *Portretul*, poezia cotidianului, a gesturilor, privirilor, reacțiilor intime era un mijloc util de a da mai multă vigoare ideilor, de a aprofunda relațiile personajelor. Dar deasupra a tot ce a montat Vlad Mugur până azi stă, ca o demonstrație clară a posibilităților sale, *Tragedia optimistă*, în dubla versiune, craioveană și bucureșteană — spectacole în care simplitatea umană și eroicul, tragicul și lumina se împleteau într-o expresie unitară, monumentală atît prin compozițiile scenelor de masă, cît și prin interpretarea individuală a eroilor. Monumentalul ca o dimensiune a poeziei tragice a existat, în parte, cu deosebire în viziunea plastică a montării, și în *Hamlet*, în care regizorul aducea o interpretare fără întortochieri ciudate a personajului shakespearian. Cum va face ca spectacolul să poată reflecta varietaatea și profunzimea realității umane, în unitatea expresiei monumentale? Este o întrebare care-l pasionează pe Vlad Mugur. Recentul său spectacol *Orestia* este o nouă încercare de a răspunde, dar, deși remarcăm efortul regizorului, rezultatul nu-i încă răspunsul dorit.

În activitatea directorului de scenă se află o prea scurtă perioadă cînd s-a afirmat ca un remarcabil animator și pedagog: în 1956—1958, împreună cu un colectiv de studenți ai săi, a revitalizat atmosfera creatoare a Naționalului din Craiova. Cei mai mulți dintre tinerii care au lucrat cu el acolo sînt azi actori de prestigiu ai teatrului nostru. Intențiile sale pedagogice le regăsim uneori și în prezent, sub forme izolate, atunci cînd, montînd o trilogie ca *Orestia*, alegerea ei este gîndită nu numai ca un act cultural pentru public, dar și ca o experiență necesară pentru actori, neobișnuiți cu exigențele tragediei antice. Vlad Mugur vrea actori „cu suflu”, exersați, capabili de roluri mari. Și un pas trebuia făcut, chiar dacă nu a dovedit încă prea mult, regizorul fiind el însuși conștient de deficiențele spectacolului.

Vlad Mugur a avut și destule insuccese, determinate de o înțelegere subiectivă, contrară spiritului piesei, sau de prea dese schimbări de colectiv, care l-au împiedicat să aprecieze totdeauna adevăratele posibilități ale interpreților săi... Cauzele ar fi mai multe, important este că regizorul Vlad Mugur le cunoaște.

Dar el învață din variate experiențe și, după părerea sa, chiar atunci cînd eșuează, pentru sine este o îmbogățire. În consecință, pentru public și pentru critică, este regizorul surprizelor. Surprindem la el dorința unei neîncetate extinderi a culturii profesionale, care, în cele mai reușite spectacole, se arată vie, prezentă, pătrunsă de sensul căutărilor teatrale contemporane.

Ion Cazaban

MARGARETA NICULESCU

A absolvit I.A.T.C. „I. L. Caragiale” în 1953. Din spectacolele puse în scenă: Umor pe sfiori; Povestea porcului și Punguța cu doi bani după Creangă; Ala-bala portocala de Octav Panu Iași; Mina cu cinci degete de Al. Andy și Mircea Crișan; Cartea cu Apolodor de Gelu Naum (Teatrul „Tăndărică”).

Mina cu cinci degete a fost distins cu Marele premiu și Medalia de aur la Primul festival internațional al teatrelor de păpuși de la București în 1958. Cartea cu Apolodor de Gelu Naum, distins cu diploma Ministerului Culturii al R. P. Polone la Festivalul de la Varșovia din 1963.

Laureată a Premiului de Stat; artistă emerită.



Vlad Mugur



Margareta Niculescu



Valeriu Moisescu



Radu Penciulescu



Lucian Pintilie



Horea Popescu

Ion Simionescu



Ion Taub



Cornel Todea



Și păpușile au biografie! Este ciudat, dar impresia generală e că Țândărică există de când lumea. Că e un copil... cu barbă. Și totuși, acest erou are și la propriu vârsta năzbîtiiilor. Între regizorul-director al teatrului și mișcarea noastră teatrală păpușărească e o legătură indisolubilă.

Dedicîndu-se teatrului de păpuși, dintr-o strălucită pleiadă de tineri regizori care s-au format în teatrul dramatic, activitatea Margaretei Niculescu coincide cu profesionalizarea acestei arte. Mai mult, cu nașterea teatrului profesionist permanent de păpuși pe un teren virgin pînă atunci... Cu modernizarea acestei arte, cu căutările efervescente spre ceea ce e specific, esențial și păpușăresc. Cu respectul tradiției populare înnoite prin gînd și mesaj contemporan, prin metaforă plastică. Ceea ce s-a reușit în cincisprezece ani de teatru la „Țândărică” nu poate fi socotit numai în... „valuta forte” a medaliei sale internaționale.

„Țândărică” înseamnă astăzi teatru de păpuși.

Cînd un străin spune Țândărică, aceasta înseamnă păpușă de teatru. Ștacheta ridicată de păpușarii bucureșteni invită către performanțe și celelalte teatre provinciale. Mai țineți minte *Umor pe sfiori*? A fost debutul Margaretei Niculescu. Într-un fel, și arta ei poetică, sugerînd neastîmpărul viitoarelor căutări, amestecul intrinsec de umor și lirism, și mai ales tendința spre parodie. Nu spre pasișă umană, metaforă a multor spectacole păpușărești. Spre sugerarea a tot ceea ce e ridicol, a tot ceea ce se înscrie unei mecanici stupide, cotidiene. Spectacolul acesta a făcut un adevărat maraton internațional.

Au urmat spectacolele pentru copii: *Povestea porcului și Punguța cu doi bani*, *Ala-bala portocala*, filmul *Punguța cu doi bani*. Regizorul se conturează tot mai mult în descifrarea unei arte păpușărești de respirație.

Luciditatea, o anume rațiune necesară a îndrăznicii îi caracterizează creația. Cocteau spune că, dacă un artist, urcînd, sare mai multe trepte deodată, va trebui apoi să coboare, spre a le urca din nou. Margareta Niculescu urcă, așadar, una cîte una, treptele măiestriei artistice.

Succesul teatrului — se știe — e legat de o serie de întîlniri fericite. Margareta Niculescu și-a fixat aceste întîlniri: regizorul Ștefan Lenkisch, Mioara Buescu, Ella Conovici, Șt. Hablinski, scenograful, compozitorii... Regizoarea a căpătat viziunea unei lumi scenice, văzute nu lîliputan, nu micșorată ca simbol... Spectatorul nu admiră în aceste spectacole o prezență scenică de reduse dimensiuni, ci trăiește într-un univers guvernat de propriile sale legi scenice. Nu e vorba deci de spectatorul Guliver în țara păpușilor. Swift e preluat ca filozofie, nu ca simbol al personajelor sale.

În *Mina cu cinci degete*, aptitudinile de umorist ale Margaretei Niculescu au fost și mai evidente. Păpușa a fost obligată să trăiască în dinamică, în mișcare, să ardă ca o torță, minată de propriul ei ritm interior. Subtextul spectacolului, morala lui au cîștigat astfel în eficiență, în livritura la țintă. Presa internațională a calificat spectacolul ca un capitol nou în dezvoltarea artei păpușărești contemporane.

Și cel mai recent spectacol al său, *Ca te-a Apolodor*, a încununat calitățile Margaretei Niculescu: umorul, lirismul și dramatismul plin de umanitate.

Dincolo de acestea, spectacolele ei au ceva din minuția riguros exactă a ceasornicilor de mare precizie, care nu tolerează nici abaterile de fracțiuni de secundă. Păpușa „improvizează” asemenea unei balerine care se sprijină pe o tehnică uriașă, pe repetiții fără de număr. Și dacă, uneori, un fior de tristețe lirică, aproape inefabil, plutește ușor, ca o ceață, peste spectacolele regizoarei, acest dulce aer melancolic încălzește lemnul păpușii, o face și mai bine să vibreze la aceeași lungime de undă cu spectatorul.

Nu se poate despărți activitatea Margaretei Niculescu de aceea a organizatorului de teatru — fapt relevant și de turneele în U.R.S.S., R. P. Polonă, R. P. Albania, R.A.U., R.D.G., R.F.G.

„Țândărică” e un laborator de creație. Au fost „botezați” autori, au fost puse premisele unei anume dramaturgii. Între oamenii din colectiv există astăzi o strînsă comuniune de gândire artistică și stil.

În prezidiul U.N.I.M.A., din care face parte, Margareta Niculescu slujește de fapt artei păpușărești de pretutindeni.

Și dacă bătrînul Punch și-a serbat la Londra o străveche activitate, puștiul nostru, Țândărică, nu se lasă mai prejos. Dimpotrivă: ca voinicul din poveste, crește într-o lună cit alții într-un an.

Al. Popovici